

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kaupunginhallitus, § 19, 13.01.2025

Kasvatus- ja opetuslautakunta, § 120, 10.12.2024

Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 154, 18.12.2024

§ 19

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähkötupakoinnin kitkemiseksi Tampereen kaikissa kouluissa koko koulupolun ajan – Aila Dünder-Järvinen

TRE:3229/06.00.01/2024

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 19

Valmistelija / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Johtaja, ammatillinen koulutus Kirsi Viskari, puh. 0400 376 420, etunimi.sukunimi@tampere.fi, lukiokoulutuksen johtaja Mari Aalto, puh. 040 187 4593, etunimi.sukunimi1@tampere.fi, opetusjohtaja Ville Raatikainen, puh. 040 576 8949, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori Johanna Heine, puh. 040 195 1709, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Aila Dünder-Järvisen aloite ja siihen annetut lausunnot merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnoissa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Aila Dünder-Järvinen, Kirsi Viskari, Mari Aalto, Ville Raatikainen, Kristiina Järvelä, Johanna Heine

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite - Aila Dundar-Järvinen
 - 2 Tampereen nuorisovaltuuston lausunto 26.11.2024
-

Kasvatus- ja opetuslautakunta, 10.12.2024, § 120

Valmistelijat / lisätiedot:
Aalto Mari, Viskari Kirsi, Järvelä Kristiina

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Aila DüNDAR-Järvisen aloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Aila DüNDAR-Järvinen esittää 10.6.2024 jättämässään aloitteessa, että Tampereen kaupunki yhdessä eri toimijoiden kanssa ryhtyy kitkemään ja ehkäisemään lasten ja nuorten sähköstupakointia koko koulupolun ajan, ala-koulusta lukioon asti. Yhteistyötä tulee tehdä koulujen, vanhempien, vanhempainyhdistysten, ehkäisevän päihdetyön ammattilaisten ja nuorisovaltuuston kanssa sähköstupakoinnin kitkemiseksi. "VapaaVapesta" – vapen vastainen kampanja tulee käynnistää myös Tampereella. Koulujen tulee päivittää päihdetoimintamallit koskemaan myös vapea.

Ehkäisevä päihdetyö

Lakisäteisessä ehkäisevässä päihdetyössä huomioidaan nikotiinituotteiden käyttöä, saatavuutta ja haittoja ehkäisevät toimet. Tuotteiden käytön ja saatavuuden seuranta ja niistä raportoiminen kuuluu osaksi ehkäisevän päihdetyön koordinaatiota. Saatujen tulosten mukaan kohdistetaan toimia erityisesti ajankohtaisiin ja nouseviin ilmiöihin. Vapen käytön lisääntyminen on tunnistettu sekä tilastotiedon että kokemustiedon kautta.

Päihdeviestinnässä yksittäiset kampanjat interventiona eivät ole yksinään tehokas keino luoda kasautuvia ja pitkäaikaisia vaikutuksia, mutta niitä voidaan hyödyntää osana toteutettavaa ehkäisevän päihdetyön kokonaisuutta. Ehkäisevä päihdetyö koostuu monenlaisista menetelmistä ja toimista. Oppilaitoksissa ja kouluissa toteutetaan ehkäisevää työtä mm. päihdekasvatuksen, puuttumisen sekä päihdetilanteisiin liittyvien toimintaohjeiden avulla sekä yleisestä kouluviihtyvyydestä huolehtimalla. Kampanjat voivat osaltaan tukea tietoisuuden lisääntymistä luotettavan tiedon avulla sekä tukea terveiden valintojen tekemisessä. Edellä mainittuja menetelmiä toteutetaan kouluissa ja oppilaitoksissa myös vapen osalta.

Kaupunkitasoisessa ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa huomioidaan nikotiinituotteet, lisääntynyt vapen käyttö sekä uudempana ilmiönä nikotiinipussit. Yhteistyössä oppilaitosten ja koulujen kanssa määritetään toimenpiteiden kokonaisuus ja ehkäisevän päihdetyön koordinaation tarpeet osana ehkäisevän päihdetyön vuosittaista suunnittelua. Tähän yhteyteen voidaan liittää ja suunnitella yhteistä kampanjointia tunnistetun tarpeen mukaan.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään myös alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Pirkanmaan hyvinvointialue kampanjoi teemasta ja järjesti 27.3.2024 kaikille Pirkanmaan vanhemmille suunnatun vape-webinaarin, jossa on laajasti tietoa sekä asiantuntijapuheenvuoroja vanhempien vapetietämyksen lisäämiseksi. Tallenne on edelleen käytettävissä. Samassa yhteydessä tuotettiin nuorille suunnatut infovideot koulujen ja nuorisotilojen käyttöön.

Ammatillinen koulutus

Tampereen seudun ammattiopistossa tiedostetaan huoli valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeen käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa. Tredussa noudatetaan juuri päivitettyä Tampereen seudun ammattiopisto Tredun päihde- ja tupakkasuunnitelmaa 2024–2027, jonka ohjeistus koskee Tampereen kaupungin järjestämää ammatillista koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVa-koulutus) sekä Tredun järjestämää aikuisten perusopetusta. Mm. tupakkalakiin 549 /2016 perustuvan suunnitelman ohjeistus koskee päihteiden lisäksi tupakka- ja nuuskatuotteita (ml. sähkösavukkeita) ja sitä päivitetään aina tarvittaessa. Myös Tredun järjestyssääntöihin sisältyy toimintaohjeistus tupakkalain noudattamisesta ja valvonnasta. Ohjeistuksissa huomioidaan kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö.

Tupakkatuotteiden käyttö ja alle 18-vuotiaiden osalta myös hallussapito on kiellettyä toisen asteen oppilaitoksissa. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta hän ei saa käyttää niitä oppilaitoksen alueella. Kielto koskee myös Tredun opiskelija-asuntoloita ja niiden käytössä olevia ulkoalueita. Tupakkatuotteiden käyttökielto Tredun oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa, oppilaitokselle palveluja tuottavia tahoja ja vierailijoita. Tupakkatuotteiksi lasketaan tupakan lisäksi myös tupakkajäljitelmät, tupakan vastikkeet, nuuska ja sähkötupakka. Tupakkalain mukaan on kiellettyä myydä, muutoin luovuttaa tai välittää tupakkatuotteita alle 18-vuotiaalle. Lisäksi kiellettyä on elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita alle 18-vuotiaalle. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksissa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Johtaja ammatillinen koulutus/osaamisalojohtaja/koulutuspäällikkö tai opettaja voi työpäivän aikana ottaa haltuunsa alle 18-vuotiaalta opiskelijalta tupakkatuotteen, nikotiininesteen tai sitä sisältävän sähkösavukkeen. Haltuun otetut tuotteet on työpäivän jälkeen luovutettava opiskelijan huoltajalle. Tupakointikiellon toistuvasta rikkomisesta voidaan kirjata merkintä Wilmaan, ilmoittaa huoltajalle ja antaa kirjallinen huomautus sekä kiellon rikkomisen jatkuessa kirjallinen varoitus. Tarvittaessa voidaan soveltaa tupakkalain 113 §:n määräyksiä tupakointirikkomuksesta, jos tupakointikieltoa ei noudateta huomautuksista huolimatta.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tupakkalakia ollaan muuttamassa lähikuukausina siten, että lakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, johon sisältyisi myös nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Savuttomien nikotiinituotteiden nikotiinimäärien lisäksi niiden hajuihin, makuihin ja pakkausten ulkonäkyyn tulisi myös muutoksia, jotta ne olisivat vähemmän nuoria houkuttelevia. Tupakkalain muutosten myötä myös hallussapitokieltoa muutettaisiin siten, että alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai tupakan vastiketta. Muutokset parantavat voimaan tultuaan oppilaitoksen mahdollisuuksia puuttua em. tuotteiden käyttöön ja hallussapitoon, koska nikotiinia sisältäviä ja sisältämättömiä tuotteita ei tarvitse enää erottaa toisistaan. Tredun päihitteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt päivitetään tupakkalakiin liittyvän lakimuutoksen jälkeen muutoksia vastaaviksi.

Tredun päihitteettömyyssuunnitelmasta ja järjestyssäännöistä tiedotetaan henkilöstöä eri kanavia pitkin ja niitä käydään läpi jokaisessa toimipisteessä. Päihitteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt ovat henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien luettavissa mm. Wilmassa ja tietoa niistä on kaikkien saatavilla redu.fi -verkkosivuilla. Järjestyssäännöt käydään läpi opiskelijoiden kanssa opiskelun aloituspäivinä ja sääntöjä kerrataan tarvittaessa. Tredussa tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota entistä enemmän sähkötupakointiin ja nikotiinivalmisteisiin liittyvistä säädöksistä ja terveyshaitoista tiedottamiseen opiskelijoille mm. järjestämällä koulutus- ja tiedotustilaisuuksia, ottamalla aihe mukaan vuosittaisiin hyvinvointiviikkoihin sekä tekemällä yhteistyötä opiskelijakunnan, opiskeluhuollon ja Tredun viestintä -yksikön kanssa sekä painettujen tiedotusmateriaalien että someviestinnän keinoin. Myös valvonnan tehostamista toimipisteissä ja erityisesti wc-tiloissa on tarpeen lisätä. Tredussa onkin jo kokeilussa sähkötupakan käytön tunnistavia sensoreita, jotka helpottavat wc-tilojen valvontaa. Ulkopuolisten ja vierailijoiden osalta tulisi lisäksi kiinnittää entistä enemmän huomiota kieltokylttien riittävyteen ja sijaintiin. Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan THL:n, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden järjestämiin aiheeseen liittyviin webinaareihin.

Tredu kannattaa VapaaVapesta -kampanjaan osallistumista tai vastaavan kampanjan käynnistämistä Tampereella ja Tredun seutukuntien toimipisteissä. On silti huomionarvoista, että vape on kuitenkin vain osa nikotiini-/tupakkatuotekirjoa ja vapaus kaikista nikotiini- ja tupakkatuotteista on kannatettavaa. Tupakkalain päivittäminen mahdollisimman pian antaa enemmän välineitä puuttua yleensä tupakointi- ja nikotiinituotteiden käytön poistamiseen oppilaitosympäristöstä.

Lukiokoulutus

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa ollaan tietoisia valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeiden käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa ja valitettavasti lukiolaistenkin keskuudessa on opiskelijoita, jotka vapea käyttävät. Lukiokoulutuksessa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

noudatetaan Tampereen kaupungin toisen asteen koulutuksen päihteettömyyssuunnitelmaa. Päihteettömyyssuunnitelmaa päivitetään määräajoin ja uuden suunnitelman on määrä tulla voimaan vuoden 2025 alussa. Päihteettömyyssuunnitelmaan on kirjattu, että toisen asteen oppilaitoksissa tupakkatuotteiden käyttö on kiellettyä. Tupakkatuotteiksi luokitellaan myös mm. sähkötupakat ja nuuska. Tupakointikielto koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa ja vierailijoita. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksessa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Lukioiden järjestyssäännöissä mainitaan tupakointikiellosta.

Lukiokoulutuksessa noudatetaan tupakkalakia 549/2016, jonka mukaan alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan nikotiinituotteita. Rehtorilla ja opettajalla on haltuunotto-oikeus koskien alle 18-vuotiaalla havaittuja tupakkatuotteita, nikotiininesteitä tai niitä sisältäviä sähkösavukkeita. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta ei käyttää niitä oppilaitoksen tiloissa tai alueella. Tällä hetkellä alaikäisen nikotiinittomien sähkösavukkeiden hallussapito ei ole laissa kiellettyä. Haltuunotto-oikeutta ei näin ollen ole nikotiinittomiin tuotteisiin. Haasteeksi oppilaitosympäristössä muodostuukin se, että henkilöstö ei voi erottaa vapeista päällepäin varmuudella mikä tuote sisältää nikotiinia. Epäselvissä tilanteissa avoin keskustelu opiskelijan kanssa ja yhteys huoltajiin on tärkeää.

Hallitus on tehnyt keväällä 2024 eduskunnalle esityksen tupakkalain muuttamisesta. Esityksen mukaisesti kiellettäisiin nikotiinittomien sähkösavukkeiden eli vapen hallussapito alaikäisiltä. Hallussapidon kieltäminen antaisi oppilaitoksille välineet puuttua vapen käyttöön. Tupakkalakiin esitetään myös savuttoman nikotiinituotteen määritelmää, joka kattaisi nikotiinipussit. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä. Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa odotetaan tupakkalain päivityksen voimaantuloa ja toimitaan ajankohtaisesti lain vaatimalla tavalla. Opetushallituksen rahoittamassa Ankkuritoiminnasta apua ja tukea II asteella, nuorten turvalliset polut- hankkeessa on suunnitteilla lukio-opiskelijoille suunnattu tietoa lisäävä ja kriittiseen ajatteluun kannustava vape- ja nikotiinisisältöinen koulutustilaisuus lukuvuonna 2024–2025. Mikäli Tampereella järjestetään Kanta-Hämeen tapaan perusopetuksen ja toisen asteen kattava VapaaVapesta -tyyppinen kampanja, lukiokoulutus on kiinnostunut olemaan siinä mukana.

Perusopetus

Myös perusopetus pitää tärkeänä aloitteessa esiin nostettua huolta alaikäisten sähkötupakoinnista. Sähkötupakan käyttöä esiintyy myös perusopetuksen vanhempien oppilaiden keskuudessa. Lukiokoulutuksen esiin nostama tupakkalaki on luonnollisesti voimassa myös peruskouluikäisten osalta ja kattaa myös perusopetuksen rakennukset.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa työpäivänä aikana alle 18-vuotiaalta oppilaalta tupakkatuotteen tai sähkösavukkeen, mikäli se häiritsee opetusta. Huoltajalla on oikeus saada tupakkatuote itselleen. Toistuvasta piittaamattomuudesta tupakkalain noudattamisessa voidaan noudattaa tupakkalain 113 §:n ohjeistusta tupakointirikkomuksesta. Sen mukaan joka tahallaan yleisen kulkuneuvon, sisätilan tai ulkoalueen haltijan tai hänen edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjän tai siellä järjestyksenvalvojana toimivan taikka valvontaviranomaisen huomautuksesta huolimatta jatkaa tupakointia sisätilassa tai ulkoalueella, jossa tupakointi on 74 §:n 1 momentin mukaan kielletty, on tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon.

Tällä hetkellä haasteeksi koetaan se, että nykyisen lain mukaan kiellettyä on tupakkatuotteiden hankinta ja käyttö koulujen alueella. Hallussapitoon ei nykyisen lain mukaan kuitenkaan voida puuttua.

Perusopetuksen yhteisten järjestyssääntöjen mukaan tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, päihteiden tai muiden huumaavien aineiden hallussapito ja käyttö on kiellettyä. Myös perusopetuksen päihteettömyyssuunnitelmassa tämä todetaan.

Tampereen kaupungin perusopetuksen tunne- vuorovaikutus ja turvataitojen (TUVUTU) opetussuunnitelmassa määritellään tavoitteet ja sisällöt, joita perusopetuksessa sovelletaan myös vapettamisen osalta. TUVUTU-tunteja on kohdennettu erityisesti 4.- ja 6. luokille. Neljännen luokan opetussuunnitelman mukaisesti oppilas harjoittelee turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja erityisesti seuraavilla osa-alueilla: paloturvallisuus, myrkytykset ja päihteet. Oppisisällön tavoitteena oppilas opettelee suojelemaan itseään. Kuudennen luokan TUVUTU-opetussuunnitelman tavoitteena on, että oppilas harjoittelee pitämään kiinni omista rajoistaan. Tuntien sisältönä harjoitellaan kieltäytymään itselle tai toisille vahingollisista asioista sekä tunnustetaan rohkeuden ja uhkarohkeuden ero. Lisäksi sähkö tupakointivalistus on osa ympäristö- ja luonnontiedon sekä terveystiedon oppiainesisältöjä useilla luokka-asteilla.

Kuluvana lukuvuonna jokaisessa Tampereen kaupungin 6. luokassa pidetään laillisuuskasvatusoppitunti, jonka yhtenä sisältönä ovat vapekaupan lieveilmiöt ja seuraukset. Oppitunnit toteutetaan kouluvalmentajien ja nuorisotyöntekijöiden yhteistyönä.

Poliisi on ilmoittanut lisäävänsä läsnäoloaan kouluissa vuoden 2025 aikana valtion lisärahoituksella toteutettavalla koulupoliisimallilla erityisesti ongelmanratkaisutilanteissa ja laillisuuskasvatuksessa. Koulupoliisitoiminnalla pyritään tavoittamaan koko perusopetuksen ikäryhmä. Poliisin tuottamaa materiaalia tulee olemaan entistä enemmän tarjolla opettajille, huoltajille ja oppilaille.

Perusopetuksen henkilöstölle järjestettiin lokakuussa 2024 täydennyskoulutusta päihteistä, mukaan lukien vape. Tarkoituksena oli lisätä henkilöstön varhaisen puuttumisen taitoja sekä kasvattaa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

henkilöstön päihdetietoutta. Verkkokoulutuksen toteutti YAD ja siihen osallistui lähes 200 ammattilaista.

Näistä laeista, kielloista ja valistuksesta huolimatta vapetusta esiintyy edelleen perusopetuksen kouluissa. Osa kouluista on lisännyt valvontaa myös WC-tiloissa, mutta se ei ole poistanut ongelmaa. Myös nuorisovaltuuston kannanotto nostaa esiin ongelmat WC-tilojen valvomisessa.

Nuorisovaltuusto ehdottaa nuorten mukaan ottamista sähkö tupakoinnin vähentämiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Perusopetus pitää nuorisovaltuuston ehdotusta erinomaisena ja pyrkii aloittamaan jo keväällä yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa nuorten ohjaamien toimenpiteiden suunnittelun. Perusopetus kannattaa myös VapaaVapesta-kampanjaan osallistumista.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite - Aila Dundar-Järvinen
 - 2 Tampereen nuorisovaltuuston lausunto 26.11.2024
-

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 18.12.2024, § 154

Valmistelijat / lisätiedot:
Aalto Mari, Viskari Kirsi, Järvelä Kristiina

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Salmi Pekka, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:
Aila Dündar-Järvisen aloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.
Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Aila Dündar-Järvinen esittää 10.6.2024 jättämässään aloitteessa, että Tampereen kaupunki yhdessä eri toimijoiden kanssa ryhtyy kitkemään ja ehkäisemään lasten ja nuorten sähkö tupakointia koko koulupolun ajan, ala-koulusta lukioon asti. Yhteistyötä tulee tehdä koulujen, vanhempien, vanhempainyhdistysten, ehkäisevän päihdetyön ammattilaisten ja nuorisovaltuuston kanssa sähkö tupakoinnin kitkemiseksi. "VapaaVapesta" – vapen vastainen kampanja tulee käynnistää myös Tampereella. Koulujen tulee päivittää päihdetoimintamallit koskemaan myös vappea.

Ehkäisevä päihdetyö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Lakisääteisessä ehkäisevässä päihdetyössä huomioidaan nikotiinituotteiden käyttöä, saatavuutta ja haittoja ehkäisevät toimet. Tuotteiden käytön ja saatavuuden seuranta ja niistä raportoiminen kuuluu osaksi ehkäisevän päihdetyön koordinaatiota. Saatujen tulosten mukaan kohdistetaan toimia erityisesti ajankohtaisiin ja nouseviin ilmiöihin. Vapen käytön lisääntyminen on tunnistettu sekä tilastotiedon että kokemustiedon kautta.

Päihdeviestinnässä yksittäiset kampanjat interventiona eivät ole yksinään tehokas keino luoda kasautuvia ja pitkäaikaisia vaikutuksia, mutta niitä voidaan hyödyntää osana toteutettavaa ehkäisevän päihdetyön kokonaisuutta. Ehkäisevä päihdetyö koostuu monenlaisista menetelmistä ja toimista. Oppilaitoksissa ja kouluissa toteutetaan ehkäisevää työtä mm. päihdekasvatuksen, puuttumisen sekä päihdelilanteisiin liittyvien toimintaohjeiden avulla sekä yleisestä kouluviihtyvyydestä huolehtimalla. Kampanjat voivat osaltaan tukea tietoisuuden lisääntymistä luotettavan tiedon avulla sekä tukea terveiden valintojen tekemisessä. Edellä mainittuja menetelmiä toteutetaan kouluissa ja oppilaitoksissa myös vapen osalta.

Kaupunkitasoisessa ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa huomioidaan nikotiinituotteet, lisääntynyt vapen käyttö sekä uudempana ilmiönä nikotiinipussit. Yhteistyössä oppilaitosten ja koulujen kanssa määritetään toimenpiteiden kokonaisuus ja ehkäisevän päihdetyön koordinaation tarpeet osana ehkäisevän päihdetyön vuosittaista suunnittelua. Tähän yhteyteen voidaan liittää ja suunnitella yhteistä kampanjointia tunnistetun tarpeen mukaan.

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään myös alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Pirkanmaan hyvinvointialue kampanjoi teemasta ja järjesti 27.3.2024 kaikille Pirkanmaan vanhemmille suunnatun vape- webinaarin, jossa on laajasti tietoa sekä asiantuntijapuheenvuoroja vanhempien vapetietämyksen lisäämiseksi. Tallenne on edelleen käytettävissä. Samassa yhteydessä tuotettiin nuorille suunnatut infovideot koulujen ja nuorisotilojen käyttöön.

Ammatillinen koulutus

Tampereen seudun ammattiopistossa tiedostetaan huoli valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeen käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa. Tredussa noudatetaan juuri päivitettyä Tampereen seudun ammattiopisto Tredun päihdeettömyyssuunnitelma 2024–2027, jonka ohjeistus koskee Tampereen kaupungin järjestämää ammatillista koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVa-koulutus) sekä Tredun järjestämää aikuisten perusopetusta. Mm. tupakkalakiin 549 /2016 perustuvan suunnitelman ohjeistus koskee päihteen lisäksi tupakka- ja nuuskatuotteita (ml. sähkösavukkeita) ja sitä päivitetään aina

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

tarvittaessa. Myös Tredun järjestyssääntöihin sisältyy toimintaohjeistus tupakkalain noudattamisesta ja valvonnasta. Ohjeistuksissa huomioidaan kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö.

Tupakkatuotteiden käyttö ja alle 18-vuotiaiden osalta myös hallussapito on kiellettyä toisen asteen oppilaitoksissa. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta hän ei saa käyttää niitä oppilaitoksen alueella. Kielto koskee myös Tredun opiskelija-asuntoloita ja niiden käytössä olevia ulkoalueita.

Tupakkatuotteiden käyttökielto Tredun oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa, oppilaitokselle palveluja tuottavia tahoja ja vierailijoita. Tupakkatuotteiksi lasketaan tupakan lisäksi myös tupakkajäljitelmät, tupakan vastikkeet, nuuska ja sähkötupakka. Tupakkalain mukaan on kiellettyä myydä, muutoin luovuttaa tai välittää tupakkatuotteita alle 18-vuotiaalle. Lisäksi kiellettyä on elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita alle 18-vuotiaalle. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksissa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Johtaja ammatillinen koulutus/osaamisalajohtaja/koulutuspäällikkö tai opettaja voi työpäivän aikana ottaa haltuunsa alle 18-vuotiaalta opiskelijalta tupakkatuotteen, nikotiininesteen tai sitä sisältävän sähkösavukkeen. Haltuun otetut tuotteet on työpäivän jälkeen luovutettava opiskelijan huoltajalle. Tupakointikiellon toistuvasta rikkomisesta voidaan kirjata merkintä Wilmaan, ilmoittaa huoltajalle ja antaa kirjallinen huomautus sekä kiellon rikkomisen jatkuessa kirjallinen varoitus. Tarvittaessa voidaan soveltaa tupakkalain 113 §:n määräyksiä tupakointirikkomuksesta, jos tupakointikieltoa ei noudateta huomautuksista huolimatta.

Tupakkalakia ollaan muuttamassa lähikuukausina siten, että lakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, johon sisältyisi myös nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Savuttomien nikotiinituotteiden nikotiinimäärien lisäksi niiden hajuihin, makuihin ja pakkausten ulkonäkyyn tulisi myös muutoksia, jotta ne olisivat vähemmän nuoria houkuttelevia. Tupakkalain muutosten myötä myös hallussapitokielloa muutettaisiin siten, että alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai tupakan vastiketta. Muutokset parantavat voimaan tultuaan oppilaitoksen mahdollisuuksia puuttua em. tuotteiden käyttöön ja hallussapitoon, koska nikotiinia sisältäviä ja sisältämättömiä tuotteita ei tarvitse enää erottaa toisistaan. Tredun päihhteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt päivitetään tupakkalakiin liittyvän lakimuutoksen jälkeen muutoksia vastaaviksi.

Tredun päihhteettömyyssuunnitelmasta ja järjestyssäännöistä tiedotetaan henkilöstöä eri kanavia pitkin ja niitä käydään läpi jokaisessa toimipisteessä. Päihhteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt ovat henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien luettavissa mm. Wilmassa ja tietoa niistä on kaikkien saatavilla tredu.fi -verkkosivuilla. Järjestyssäännöt käydään läpi opiskelijoiden kanssa opiskelun aloituspäivinä ja sääntöjä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

kerrataan tarvittaessa. Tredussa tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota entistä enemmän sähkötupakointiin ja nikotiinivalmisteisiin liittyvistä säädöksistä ja terveyshaitoista tiedottamiseen opiskelijoille mm. järjestämällä koulutus- ja tiedotustilaisuuksia, ottamalla aihe mukaan vuosittaisiin hyvinvointiviikkoihin sekä tekemällä yhteistyötä opiskelijakunnan, opiskeluhuollon ja Tredun viestintä -yksikön kanssa sekä painettujen tiedotusmateriaalien että someviestinnän keinoin. Myös valvonnan tehostamista toimipisteissä ja erityisesti wc-tiloissa on tarpeen lisätä. Tredussa onkin jo kokeilussa sähkötupakan käytön tunnistavia sensoreita, jotka helpottavat wc-tilojen valvontaa. Ulkopuolisten ja vierailijoiden osalta tulisi lisäksi kiinnittää entistä enemmän huomiota kieltokylttien riittävyteen ja sijaintiin. Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan THL:n, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden järjestämiin aiheeseen liittyviin webinaareihin.

Tredu kannattaa VapaaVapesta -kampanjaan osallistumista tai vastaavan kampanjan käynnistämistä Tampereella ja Tredun seutukuntien toimipisteissä. On silti huomionarvoista, että vape on kuitenkin vain osa nikotiini-/tupakkatuotekirjoa ja vapaus kaikista nikotiini- ja tupakkatuotteista on kannatettavaa. Tupakkalain päivittäminen mahdollisimman pian antaa enemmän välineitä puuttua yleensä tupakointi- ja nikotiinituotteiden käytön poistamiseen oppilaitosympäristöstä.

Lukiokoulutus

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa ollaan tietoisia valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeiden käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa ja valitettavasti lukiolaistenkin keskuudessa on opiskelijoita, jotka vapea käyttävät. Lukiokoulutuksessa noudatetaan Tampereen kaupungin toisen asteen koulutuksen päihteettömyyssuunnitelmaa. Päihteettömyyssuunnitelmaa päivitetään määräajoin ja uuden suunnitelman on määrä tulla voimaan vuoden 2025 alussa. Päihteettömyyssuunnitelmaan on kirjattu, että toisen asteen oppilaitoksissa tupakkatuotteiden käyttö on kiellettyä. Tupakkatuotteiksi luokitellaan myös mm. sähkötupakat ja nuuska. Tupakointikielto koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa ja vierailijoita. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksessa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Lukioiden järjestyssäännöissä mainitaan tupakointikiellosta.

Lukiokoulutuksessa noudatetaan tupakkalakia 549/2016, jonka mukaan alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan nikotiinituotteita. Rehtorilla ja opettajalla on haltuunotto-oikeus koskien alle 18-vuotiaalla havaittuja tupakkatuotteita, nikotiininesteitä tai niitä sisältäviä sähkösavukkeita. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta ei käyttää niitä oppilaitoksen tiloissa tai alueella. Tällä hetkellä alaikäisen nikotiinittomien sähkösavukkeiden hallussapito ei ole laissa kiellettyä. Haltuunotto-oikeutta ei näin ollen ole nikotiinittomiin tuotteisiin. Haasteeksi oppilaitosympäristössä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

muodostuukin se, että henkilöstö ei voi erottaa vapeista päällepäin varmuudella mikä tuote sisältää nikotiinia. Epäselvissä tilanteissa avoin keskustelu opiskelijan kanssa ja yhteys huoltajiin on tärkeää.

Hallitus on tehnyt keväällä 2024 eduskunnalle esityksen tupakkalain muuttamisesta. Esityksen mukaisesti kiellettäisiin nikotiinittomien sähkösavukkeiden eli vapen hallussapito alaikäisiltä. Hallussapidon kieltäminen antaisi oppilaitoksille välineet puuttua vapen käyttöön. Tupakkalakiin esitetään myös savuttoman nikotiinituotteen määritelmää, joka kattaisi nikotiinipussit. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä. Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa odotetaan tupakkalain päivityksen voimaantuloa ja toimitaan ajankohtaisesti lain vaatimalla tavalla. Opetushallituksen rahoittamassa Ankkuritoiminnasta apua ja tukea II asteella, nuorten turvalliset polut- hankkeessa on suunnitteilla lukio-opiskelijoille suunnattu tietoa lisäävä ja kriittiseen ajatteluun kannustava vape- ja nikotiinisisältöinen koulutustilaisuus lukuvuonna 2024–2025. Mikäli Tampereella järjestetään Kanta-Hämeen tapaan perusopetuksen ja toisen asteen kattava VapaaVapesta -tyyppinen kampanja, lukiokoulutus on kiinnostunut olemaan siinä mukana.

Perusopetus

Myös perusopetus pitää tärkeänä aloitteessa esiin nostettua huolta alaikäisten sähkö tupakoinnista. Sähkö tupakan käyttöä esiintyy myös perusopetuksen vanhempien oppilaiden keskuudessa. Lukiokoulutuksen esiin nostama tupakkalaki on luonnollisesti voimassa myös peruskouluikäisten osalta ja kattaa myös perusopetuksen rakennukset.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa työpäivänä aikana alle 18-vuotiaalta oppilaalta tupakkatuotteen tai sähkösavukkeen, mikäli se häiritsee opetusta. Huoltajalla on oikeus saada tupakkatuote itselleen. Toistuvasta piittaamattomuudesta tupakkalain noudattamisessa voidaan noudattaa tupakkalain 113 §:n ohjeistusta tupakointirikkomuksesta. Sen mukaan joka tahallaan yleisen kulkuneuvon, sisätilan tai ulkoalueen haltijan tai hänen edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjän tai siellä järjestyksenvalvojana toimivan taikka valvontaviranomaisen huomautuksesta huolimatta jatkaa tupakointia sisätilassa tai ulkoalueella, jossa tupakointi on 74 §:n 1 momentin mukaan kielletty, on tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon.

Tällä hetkellä haasteeksi koetaan se, että nykyisen lain mukaan kiellettyä on tupakkatuotteiden hankinta ja käyttö koulujen alueella. Hallussapitoon ei nykyisen lain mukaan kuitenkaan voida puuttua.

Perusopetuksen yhteisten järjestyssääntöjen mukaan tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, päihteiden tai muiden huumaavien aineiden hallussapito ja käyttö on kiellettyä. Myös perusopetuksen päihteettömyyssuunnitelmassa tämä todetaan.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tampereen kaupungin perusopetuksen tunne- vuorovaikutus ja turvataitojen (TUVUTU) opetussuunnitelmassa määritellään tavoitteet ja sisällöt, joita perusopetuksessa sovelletaan myös vapettamisen osalta. TUVUTU-tunteja on kohdennettu erityisesti 4.- ja 6. luokille. Neljännen luokan opetussuunnitelman mukaisesti oppilas harjoittelee turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja erityisesti seuraavilla osa-alueilla: paloturvallisuus, myrkytykset ja päihteet. Oppisisällön tavoitteena oppilas opettelee suojelemaan itseään. Kuudennen luokan TUVUTU-opetussuunnitelman tavoitteena on, että oppilas harjoittelee pitämään kiinni omista rajoistaan. Tuntien sisältönä harjoitellaan kieltäytymään itselle tai toisille vahingollisista asioista sekä tunnistetaan rohkeuden ja uhkarohkeuden ero. Lisäksi sähkö tupakointivalistus on osa ympäristö- ja luonnontiedon sekä terveystiedon oppiainesisältöjä useilla luokka-asteilla.

Kuluvana lukuvuonna jokaisessa Tampereen kaupungin 6.luokassa pidetään laillisuuskasvatusoppitunti, jonka yhtenä sisältönä ovat vapekaupan lieveilmiöt ja seuraukset. Oppitunnit toteutetaan kouluvalmentajien ja nuorisotyöntekijöiden yhteistyönä.

Poliisi on ilmoittanut lisäävänsä läsnäoloaan kouluissa vuoden 2025 aikana valtion lisärahoituksella toteutettavalla koulupoliisimallilla erityisesti ongelmanratkaisutilanteissa ja laillisuuskasvatuksessa. Koulupoliisitoiminnalla pyritään tavoittamaan koko perusopetuksen ikäryhmä. Poliisin tuottamaa materiaalia tulee olemaan entistä enemmän tarjolla opettajille, huoltajille ja oppilaille.

Perusopetuksen henkilöstölle järjestettiin lokakuussa 2024 täydennyskoulutusta päihteistä, mukaan lukien vape. Tarkoituksena oli lisätä henkilöstön varhaisen puuttumisen taitoja sekä kasvattaa henkilöstön päihdetietoutta. Verkkokoulutuksen toteutti YAD ja siihen osallistui lähes 200 ammattilaista.

Näistä laeista, kielloista ja valistuksesta huolimatta vapetusta esiintyy edelleen perusopetuksen kouluissa. Osa kouluista on lisännyt valvontaa myös WC-tiloissa, mutta se ei ole poistanut ongelmaa. Myös nuorisovaltuuston kannanotto nostaa esiin ongelmat WC-tilojen valvomisessa.

Nuorisovaltuusto ehdottaa nuorten mukaan ottamista sähkö tupakoinnin vähentämiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Perusopetus pitää nuorisovaltuuston ehdotusta erinomaisena ja pyrkii aloittamaan jo keväällä yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa nuorten ohjaamien toimenpiteiden suunnittelun. Perusopetus kannattaa myös VapaaVapesta-kampanjaan osallistumista.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Aila Dundar-Järvinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

2 Tampereen nuorisovaltuuston lausunto 26.11.2024

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§19

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)